

Український фармацевтичний форум: майбутнє починається сьогодні

Реформа галузі охорони здоров'я, підсумки роботи фармринку протягом 10 міс, доступ до інновацій, комп'ютерні технології та багато інших тем обговорювались на Українському фармацевтичному форумі, що відбувся 7–8 листопада 2018 р. Організатором заходу традиційно виступив Інститут Адама Сміта

РЕФОРМА ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ СЕКТОР

Реформа галузі охорони здоров'я — актуальне завдання сьогодення. Про досягнення у реформі первинної ланки говорив у своєму виступі **Роман Ілік, заступник міністра охорони здоров'я України**. На сьогодні майже 21 млн громадян уклали декларації зі своїми лікарями. Автономізацію завершили 799 центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД), 180 знаходяться в процесі. Угоди з Національною службою здоров'я України (НСЗУ) уклали 623 ЦПМСД, включаючи 85 приватних підприємств.

НСЗУ здійснила оплату центрів на суму майже 1,6 млрд грн. Слід зазначити, що найефективніші з них отримали вдвічі більше фінансування. Роман Ілік окреслив стратегічні цілі галузі на 2019 р.:

- підвищити фізичну та економічну доступність ЛЗ для населення;
- забезпечити громадян якісними ЛЗ з доведеною ефективністю;
- знизити рівень самолікування;
- організувати належний контроль обігу ЛЗ.

Для виконання намічених цілей роботу буде зосереджено на таких напрямках: розвиток Національного переліку основних ЛЗ, урядова програма «Доступні ліки», біоеквівалентність генеричних препаратів, кодуювання та маркування ЛЗ, удосконалення ЗУ «Про рекламу лікарських засобів та медичних виробів».

Заступник міністра навів дані щодо впровадження урядової програми «Доступні ліки», в якій наразі беруть участь 7937 аптек. Станом на 1 жовтня 2018 р. було виписано 28 млн рецептів і відшкодовано суму понад 1,3 млрд грн. Завдяки впровадженню цієї програми на 85% збільшилося застосування препаратів з доведеною ефективністю, на 70% знизилася вартість деяких ЛЗ, у 10 разів зросла кількість пацієнтів, що беруть участь у програмі. В майбутньому планується робота із вдосконалення механізму забезпечення та розрахунку потреби у ЛЗ. Для цього буде створено Інституції з оцінки

медичних технологій (НТА), сформовано міжвідомчу Групу з мультикритеріального аналізу (MCDA), вдосконалено процедури включення і виключення ЛЗ з Нацпереліку.

Ксенія Ляпіна, голова Державної регуляторної служби України, говорила про необхідність реформи системи нагляду і контролю.

Олег Петренко, голова НСЗУ, у своєму виступі приділив увагу новим прозорим та єдиним правилам фінансування галузі. «Ми гарантуємо ефективне та цільове використання державних коштів за принципом оплати послуг, а не утримання закладів, застосування прозорих методів фінансування на основі пацієнтського (капітаційного) тарифу, плату за послугу та пролікований випадок лікування (DRG) тощо. Ми за конкуренцію і рівність надавачів послуг державної та приватної форм власності», — відзначив Олег Петренко. В найближчих планах вдосконалення програми реімбурсації:

- єдиний платник (НСЗУ);
- єдині та прозорі правила входження до програми;
- електронний рецепт, дійсний на всій території України.

На листопад 2018 р. запланована розробка відповідного програмного забезпечення для реалізації електронного

Роман Ілік

рецепта. У лютому 2019 р. буде оголошено про початок безстрокового прийому документів для участі в оновленій програмі реімбурсації (укладення договорів між аптеками та НСЗУ). До листопада 2019 р. планується завершити укладання договорів та відпрацювання моделі реімбурсації. А вже на 2020 р. передбачене розширення програми «Доступні ліки», до якої будуть включені нові нозології та МНН.

«Щоб це сталося, аптекам потрібно вже сьогодні визначитися щодо участі в програмі. Зареєструватися на форумі (<https://goo.gl/forms/FZEPINyT8Vng1vS72>). Слід подбати про наявність комп'ютерів у місцях реалізації ЛЗ, переконатись, що облікова система, яка використовується натеper, надаватиме можливість підключення до eHealth», — наголосив Олег Петренко.

ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ РИНОК УКРАЇНИ У 2018 Р.

Ситуацію на фармацевтичному ринку проаналізував у своєму виступі **Сергій Іщенко, директор компанії Proxima Research**. Загалом ВВП України в цьому році виріс на 3% за рівня інфляції 7,4%. Боргове навантаження зменшилось з 60 до 52% від ВВП. Мінімальна зарплата виросла на 12% і становить 4174 грн. Фінансування галузі охорони здоров'я підвищилось на 11,5%, витрати розподілились таким чином:

- оновлена система первинної медичної допомоги — 15,3 млрд грн;
- безкоштовна діагностика — 2 млрд грн;
- програма «Доступні ліки» — 1 млрд грн;
- екстрена медична допомога — 1 млрд грн.

У першому півріччі 2018 р. темпи зростання фармринку України + 27, що перевищує показники у найближчих сусідів. За підсумками 9 міс 2018 р. відзначено значний ріст споживання ЛЗ: у грошовому вираженні — до +24%, у натуральному — +6%. У структурі застосування ЛЗ препарати, що входять до Нацпереліку, становлять 25%, у грошовому вираженні — +33%. Хоча дані щодо розвитку роздрібного ринку оптимістичні, але до показників 2013 р. ще далеко.

Відносно роздрібною торгівлі ЛЗ Сергій Іщенко зауважив кілька важливих моментів. Загальна кількість аптечних закладів наразі суттєво не змінилась і становить 20 500 (без урахування тимчасово окупованих територій АР Крим, м. Севастополь, частин Донецької і Луганської обл.). В Україні кількість мешканців, яких обслуговує одна аптека, становить 2080 (наприклад, у Чехії — 3780, у Болгарії — 1688).

На сьогодні 100 аптечних закладів зосереджують 77% ринку, а ТОП-3 — 24%. Аптечна націнка є стабільною. Маржинальний дохід аптечних закладів залежить від росту ринку і взаємодії з виробником. Тобто ознакою часу можна назвати гонку «дискаунтерів», консолідацію, низьку маржинальність і розвиток сервісних об'єднань. Сергій

Іщенко робить висновок, що за відсутності законодавчих обмежень консолідація роздрібного сегмента — лише справа часу.

ДОСТУП ДО ІННОВАЦІЙ

«Впровадження системи захисту прав інтелектуальної власності сприятиме не тільки покращанню життя і здоров'я пацієнтів, але й розквіту економіки», — впевнений **Віталій Гордієнко, голова ради директорів АПРАД, співголова Комітету з охорони здоров'я Американської торговельної палати в Україні**. Для підвищення якості роботи галузі охорони здоров'я в Україні надзвичайно важливо, щоб на ринку були наявні інноваційні ЛЗ. Спікер зазначив, що останніми роками фармацевтична промисловість вивела на ринок інноваційні препарати, що на 85% сприяли зниженню смертності від ВІЛ, на 21% — від онкологічних захворювань, на 90% підвищилась ефективність лікування хворих на гепатит С тощо. Щорічно представники фармацевтичної промисловості інвестують 35 млрд євро в наукові дослідження, що становить 1 з 5 євро, інвестованих у наукові дослідження і розробки в Європі.

Віталій Гордієнко зазначив, що витрати на ЛЗ зростають повільніше, ніж інші витрати на охорону здоров'я: «Європейські країни використовують багато механізмів для регулювання цін. Компанії готові надати відповідні механізми (МЕАс тощо) керівництву для забезпечення рівного доступу до інноваційних терапевтичних рішень».

УКРАЇНА МАЄ РЕЗИСТЕНТНІСТЬ ДО КРИЗ

Про розвиток фармацевтичного сектора в Україні говорили на конференції генеральні директори найбільших фармкомпаній. «Україна бачила стільки криз, що стала до них резистентною», — впевнений **Діпак Шарма, генеральний директор компанії «Гленмарк Україна»**. Тому спікери відзначали загалом позитивні тенденції ринку. Так, **Олена Лиховець, генеральний директор компанії GSK Україна**, зазначила, що український ринок ці-

кавий R&D-компаніям. Великий потенційний об'єм ринку привертає до себе увагу, незважаючи навіть на фінансові обмеження. **Кокі Сато, генеральний менеджер по Україні (компанія Takeda)**, звернув увагу присутніх, що у нашій державі зростає сегмент біотехнологічних препаратів, за якими — майбутнє. Він відзначив також позитивну діяльність пацієнтських організацій. «Україна — перспективний ринок і має гарні прогнози», — впевнений **Роджер Елія, генеральний менеджер компанії Merck Biopharma CIS**. Із реформою системи охорони здоров'я пов'язані певні ризики, але, з іншого боку, програми реімбурсації демонструють їхнє позитивне спрямування. «На жаль, до Нацпереліку включено мало інноваційних ліків», — акцентував увагу присутніх **Віталій Гордієнко**. Пацієнти повинні мати доступ до інновацій відразу, а не через роки. На жаль, одна компанія не здатна вирішити проблему, потрібна консолідація зусиль виробників інноваційних ЛЗ. «Немає користі в інноваціях, якщо відсутній доступ до ринку», — підтримав його Діпак Шарма. Фінансування галузі охорони здоров'я в США і Україні відрізняється і буде відрізнятися. Вихід — використання високотехнологічних генериків. **Гійом Граньє, генеральний менеджер компанії Sanofi**, закликав представників державних установ при підготовці Нацпереліку звертати увагу на відстроковані результати лікування, а також на його вартість. На думку спікера, потрібна диференціація ціноутворення за результатами лікування. Позитивні зміни в процесах реєстрації ЛЗ відзначив **Деян Несіч, генеральний менеджер компанії «Рош Україна»**, але закликав до прискорення регуляторних процесів. **Виконавчий директор ПАТ «Фармакс» Володимир Костюк** бачить майбутнє у локалізації бізнесу інноваційних компаній в Україні. Його думку поділяє **Дмитро Спіцин, генеральний директор компанії «Тева Україна»**. Протягом найближчих п'яти років відбудуться покупки українських виробників. Про проблеми з кадровими ресурсами говорили **Ірина Каракай, керуючий по Україні компанії JGL**, та **Раджив Гупта, співзасновник та керуючий директор компанії «Кусумфарм Україна»**. Війною проти маркетингу назвав **Леонід Чернявський, директор юридичного департаменту компанії Sanofi**, заборону маркетингових договорів. Є закони ринку, тому обмеження реклами не вплине на вартість препарату. Краще стимулювати, ніж обмежувати. Тому маркетинговий договір, який можна розглядати як програму роботи з пацієнтами, краще оподаткувати.

Наталія Богданів

фото <http://www.pharmaukraine.com/uk/>